

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1372937/6

בבית הדין הרבני האזורי תל אביב יפו

לפני כבוד הדיינים:

הרב צבי בן יעקב – אב"ד, הרב משה בצרי, הרב בן ציון הכהן רבין

התובעת:	פלונית	(ע"י ב"כ עו"ד רות דיין וולפנר)
נגד		
הנתבע:	פלוני	(ע"י ב"כ עו"ד יהודית מייזלס ועו"ד יהושע דוב פלדשטיין וטו"ר שלמה זלמן פלדשטיין)

הנדון: מזונות אישה לפי עושרו של האיש

פסק דין

עניינים של הצדדים כבר עלה על שולחננו במסגרת סעד זמני בהליך ישוב סכסוך, ונזכיר את החלטת ביה"ד מתאריך 28.6.22, שחייבה את הבעל להעביר לידי האישה סכום חדשי של 75,000 ש"ח.

מיני אז, הגיש הבעל בביה"ד תביעת גירושין, ואף התקיים קדם דיון בתביעתו. שלא מטבע הדברים אך ממהות העניין, עסק קדם הדיון בעיקר בסוגיות רכושיות. ביה"ד ניסה להציף את הבעיות והסוגיות הבערות, המכשולים שמעל פני השטח ומתחתיו, ומה שנאמר שם, אין טעם לחזור ולכתבו כאן, ומה שלא נכתב שם, אין מן הדין לכתבו כאן. נאמר רק בשאלת העיקר והטפל - הגירושין נגררים לקטר הרכוש והכסף. הבענו זאת בדיון, ואין ממנהגנו לחזור בכתב שוב על תורה שבע"פ.

בפנינו תביעת האישה למזונותיה, ובנוסף - מזונות הבת הקטינה ושני הבנים הבגירים. יובהר כבר בפתח הדברים, כדי שלא ליתן מקום לטעות, כל מה שייפסק להלן, יעסוק אך ורק בשאלת מזונות אישה. לא במזונות הקטינה, ודאי לא במזונות הבגירים. לא רק עקב התנגדות ב"כ הבעל לעסוק במזונות הילדים (ראה בקטע הבא), אלא שאין לנו צורך בזה, וכפי שנבאר.

במוסגר - כשקראנו את סעיף 5 לתגובת באת כוח הבעל, התרשמנו מהיצמדותה לדין העברי שעל פיו פירות נכסי האישה שייכים לבעל, באמצעות דין זה ניסו לפרש את סעיף 2 א' לחוק לתיקון דיני משפחה ומזונות (פרשנות שמשלעצמה אינה נכונה, ולא זו כוונת המחוקק, ואכמ"ל), הדברים "נגעו ללב". הנה כי כן, באת כוח הבעל מבקשת להחיל את הדין העברי על דיני המשפחה. אולם כשהגענו לסעיף 82 לתגובה, ובוודאי לסעיף 83 לתגובה, המבקשת מאתנו שלא לדון ולפסוק במזונות הבת הקטינה, וזאת בהתאם ל"הלכת שרגא" וכו', התברר שהשפחה הייתה מוקדמת...

המכנה המשותף עליו אין מחלוקת, וכנראה גם לא יכולה להיות מחלוקת - גובה שכרו של הבעל, שותף ומייסד משרד רו"ח ר' ושות', ושכרו החדשי מעל חצי מיליון ש"ח. הכנסות המשרד עמדו בשנת 2020 על כ - 14.5 מיליון ש"ח, כשחלקו של הבעל בהכנסות עומד על מעל ל - 10 מיליון ש"ח. על רווחים אלה אין מחלוקת, וברכתנו להמשך פעילות פורה ומבורכת, ילך מחיל אל חיל.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

כלל בסיסי שאישה אינה מפסידה את זכותה למזונות אלא במקרים מסוימים שנקבעו בהלכה. שלילת המזונות יכולה לידון במקרה שהאישה היא הגורם לגירושין, וכי הגירושין "יצאו ממנה" והביאו למצב בלתי הפיך, שבגיננו אין אפשרות להמשיך בחיי הנישואין (ודי למבין).

אולם הסכמה לגירושין, בכל הדרכים והאופנים שנמנו בכתב התגובה, ואף מעבר לכך, אין בהם ולו שמץ של עילה להפסד מזונות אישה. העובדה שהאישה הסכימה להתגרש מבעלה, ואף הצהירה על כך (סעיף 7 לתגובה ועוד), אין בהם כדי לשלול ממנה את זכותה למזונות אישה, לכתובה או לתנאי כתובה. וכי מה תעשה אישה שבעלה מצא אחרת, או סתם מאס באשתו, או כל סיבה אחרת? וכי יעלה על דעתך שתחזיק בבעל בכוח? הרי במכובדים עסקינן. מהיכי תיתי שתפסיד את זכויותיה שמכוח הנישואין? כך שכל הטיעונים של באת כוח הבעל בתגובתה, מסעיף 37 ועד לסעיף 48 - אין להם אחיזה הלכתית.

גם הטענה שהאישה סירבה לקיום יחסי אישות, מבלי לקבוע את אמיתות הנטען ומבלי לקבלה, אין בה לכשעצמה לשלול את זכותה למזונות. יתכן והדברים נבעו מהתנהגות הבעל או מבעיה בריאותית שאופיינית לגיל. לא בכל התנגדות של האישה לקיום יחסים היא תחשב כמורדת שמפסידה את זכותה למזונות. בפרט שכיום מוכנה האישה ללכת עם הבעל לייעוץ ולשוב לחיי שלום, ולא הייתה כל התראה, ואם תהיה, הנה היא מוכנה לחזור בה. יובהר כי עניין זה עשוי להתברר במסגרת דיוני ההוכחות בתביעת הגירושין (דיון שנקבע לעוד כחודשיים), ויתכן ויהיה לדבר השלכות גם על פסיקה זו.

נקודה נוספת שיש להבהיר. כשמדובר בבעל עשיר בקנה מידה ששכרו עולה על חצי מיליון ש"ח לחודש (כ - 560,000 ש"ח לחודש), אין מדובר ב"מזונות" אלא ב"תקציב" לכלכלת הבית.

יהיה מי שיאמר, וכי אם שכרו כה גבוה, מה תאכל האישה יותר מחברתה? - לא כך הם פני הדברים. כשבעל משתכר בסכום האמור, הרי בלי ספק תקציב המשפחה השוטף, שעמד ככל הנראה על לפחות 75,000 ש"ח, לא נועד רק לאכילת בשר משובח ושתיית יין ישן, בשמים, קוסמטיקה ועוד. איך העשיר מחלק את עוגת התקציב שלו? - אין זה כל כך מעניינו של ביה"ד. תקציב של אנשים המשתכרים בסדר גודל כזה, כולל סעיפים ותתי סעיפים שאינם מוכרים ובוודאי אינם מקובלים במשפחות רגילות, הרבה מותגים ומותרות, בילויים וחופשות, ובין השאר כולל גם מזומנים פנויים לרוב. זה חלק בלתי נפרד מתקציב המשפחה של מי שמשתכר בסכומים בסדר גודל שכזה. וכי יעלה על הדעת שיוציא הכל על מאכל ומשתה? לכך הורגלו, וכך מתנהלת משפחה לפי עושרה.

דברים אלה מעוגנים בהלכה. הרמב"ם (בהלכות אישות יב,יא, ודבריו נפסקו להלכה בשו"ע אה"ע"ז ע,ג) לאחר שמביא את המשנה (כתובות סד,ב) העוסקת במזונות וביגוד הראויים לאישה, כתב וז"ל:

"במה דברים אמורים בעני שבישראל, אבל אם היה עשיר הכל לפי עשרו, אפילו היה ממונו ראוי לעשות לה כמה תבשילי בשר בכל יום, כופין אותו ופוסקין לה מזונות כפי ממונו".

אין הכרח שהאישה תאכל כמה תבשילי בשר בכל יום, אלא כיון שממונו ראוי לכך פוסקים לה לפי ממונו, גם אם אינה אוכלת כמה תבשילי בשר כל יום. וגם אם אינה אוכלת עמו, עיין במשפטי שמואל לגרש"ב ורנר, מהדו"ק סי' יט. (ועיין עוד משפטיך ליעקב ח"א סי' כט לגבי החילוק בין דין 'עולה עמו' ודין 'לפי עשרו'). לכן התחשיב לחייב את הבעל במזונות אשתו, צריך להיות לפי תקציב המשפחה שהופרש ממשכורתו של הבעל לצורך המשפחה. סעיפי התקציב של משפחה שראשה מפרנס בסדר גודל כנ"ל, שונה מסעיפי התקציב של משפחה נורמטיבית וכולל סעיפים

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ותתי סעיפים שאחרים לא מעלים כלל על מחשבתם, אך זה חלק מהתקציב, ולזה התכוון הרמב"ם שכתב שבבעל עשיר - פוסקים לה מזונות לפי ממונו.

ומכאן גם שאין בעל עשיר יכול לפטור עצמו ממזונות אישה בטענה של "צאי מעשה ידיך במזונותיך", הואיל וחיוב המזונות הוא הרבה מעל ומעבר למעשי ידיה, והוי בכלל "לא ספקה", והדברים ברורים. ובנדו"ד האישה גם אינה עובדת, שהרי היא פוטרה מעבודתה במשרד הבעל.

לכן אין בידינו אלא לפסוק כדברי הרמב"ם הנ"ל, וכפי שנפסק בשו"ע, ולחייב את הבעל במזונות בהתאם לעשרו.

לכאורה אין הכחשה על כך שהוצאות המשפחה עמדו נכון לתקופה הסמוכה לפירוד על סך של 75,000 ש"ח לחודש. בסעיף 52 א' הבעל טוען שכל הסכומים אליהם מתייחסת האישה, הינם הוצאות משפחה של חמש נפשות. הואיל והבעל לא מתגורר בבית, והאב אינו חייב במזונות ילדיו הגדולים, ואינו מוכן שביה"ד ידון במזונות הקטינה (וכנ"ל), הרי שזכות האישה הינה לחמישית מההוצאות הנ"ל.

דברים אלה אינם נכונים. עת היה הבעל מתגורר בבית, גם אם תקציב המשפחה עמד על 75,000 ש"ח, הרי שהבעל שלט בייתרת הכספים, ויכל לעשות בהם ולהנות מהם כאוות נפשו. לכן אין בהיות הבעל בבית או מתגורר במקום אחר, כדי לשנות את המשוואה.

באשר לילדים, חובת האב לזונם הינה לעיתים גם מכח חיובו במזונות האם, וכמו שכתב הגר"מ פיינשטיין זצ"ל (אגרות משה חיו"ד ח"א סי' קמג), וז"ל:

"ולכן נראה לע"ד ברור, שהיכא שהאם דרה יחד עם בניה, אף שהם יותר משש, ברצון האב, ואף שהם גדולים, כל זמן שאין הדרך שבנים כאלו ילכו להרויח לפרנס עצמן, שיתחייב האב לזון גם אותם מדין מזונות אשתו, דלא גרעי מארחי ופרחי, והם ארחי ופרחי קבועים שהאב קבעם אצלה, ואינו יכול לומר שתהיה אכזרית ולא תיתן להם מזונות. ולכן ברוב בני אדם בזה"ז ובפרט במדינתנו שדרים כולם יחד, חייב האב במזונות בניו ובנותיו אף הגדולים מצד חיוב מזונות שלה, עד שיהיו כפי הדרך שהולכים להרויח."

אמנם בעשיר בסדר גודל כנדו"ד, ודאי שגם אם הם מרוויחים לפרנסתם ועובדים בעבודה מסודרת וחוסכים את משכורתם, דרך עשירים כנדו"ד שילדים אלה אם החליטו להמשיך ולדור בביתם, בקבע או בארעי, שהם מתפרנסים מכוח מזונות האם. אין ספק שחלק מתקציב הבית עוסק גם באירוח, בוודאי באירוח של ילדי הצדדים. לא נצרכנו אלא להבהרה, אחר שלמעשה שלושת הילדים אינם עובדים ואינם מתפרנסים, ראה סעיף 2 לכתב התביעה.

ועיין עוד בתשובת אגרות משה (חאהע"ז ח"א סי' קו):

"שלא כראורה תמוה מאד, מהיכי תיתי יתחייב ליתן לה בעד ארחי ופרחי. ולכן צריך לומר שכיון שהוא דבר שכל אדם נותן כשמזדמן לו, הוא בכלל חיוב מזונותיה, דאין יכול לומר שתהיה אכזרית ולא תתבייש ולא תתן. ואם כן כל שכן בבניה, שוודאי אין יכול לומר לה שתהיה אכזרית. והווי תרוייהו הא דארחי ופרחי [...] שמה שמוכרחת ליתן מצד טבע רוב בני אדם הוא בכלל המזונות."

חיוב מזונות הילדים כאישיות משפטית בפני עצמה, ניתנת להיתבע כאשר אין לאם זכות למזונות אישה. אולם כאשר קיים חיוב מזונות אישה, חיוב הילדים יהיה בכלל, כאשר יש אפשרות לפסוק מזונות כוללים כנ"ל לפי עשרו של הבעל - האב.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מכאן צרמה וצרכה לעין תשובת הבעל שאינו חייב לזון את ילדיו הגדולים, ועוד הוסיף והגדיל בעניין בתם הקטנה בת ה-16, שיואיל ביה"ד לפעול בהתאם ל"הלכת שרגאי" ולא לפסוק לה דבר. כאמור, פסיקה זו עוסקת רק במזונות האישה, וכדברי הגר"מ פיינשטיין זצ"ל. אם היה מדובר בחיוב מזונות שהיה מונע מהבעל את יכולת הקיום שלו - ניחא. אך בנדו"ד, בכל מקרה יישארו בידו מעל 85% ממשכורתו הגדולה והרחבה, פנויים להוצאותיו, מדובר על סכום של קרוב לחצי מיליון ש"ח!

מהתנהלות הצדדים בסמוך לפירוד (ראה החלטת ביה"ד מיום 28.6.22, ואין באמור בסעיף 57 לתגובה כדי לשנות עובדה זו), הרי שתקציב הבית של המשפחה, אותה ניהלה האישה ממשכורת הבעל, עמד על סכום של לפחות 75,000 ש"ח. אין זה מדרכם של עשירים בקנה מידה כנדו"ד המשתכרים למעלה מחצי מיליון ש"ח בחודש, לבוא ולדקדק מי אוכל, מי מדליק את המזגן, ומי נהנה מהחופשה המשפחתית היוקרתית, ואילו מותגים יוקרתיים נקנו, ולמי, הכל בהתאם לרמת החיים של המשפחה. התקציב ניתן לאישה, והיא המנהלת והמנווטת. זה בדיוק "עשיר לפי עשרו", ועדיין לא הגענו לכדי 15% ממשכורת הבעל.

גם במציאות החוקית הקיימת, אם לא נאמר כן, לקתה מידת הדין. עד למועד הקרע הייתה האישה שותפה מלאה בכל השכר שהרוויח הבעל. דא עקא, חוק יחסי ממון מאפשר לכל צד להתגרש כלכלית, ללא קשר והכרח למצב הנישואין, ולכן בעצם הגשת תביעה רכושית, פקע השיתוף הכלכלי בין הצדדים (סעיף 5 א' (א) (1) (ב)). לאישה נשאר רק לתבוע את הוצאות המשפחה, כפי שנהגה המשפחה טרם הפירוד. מדוע שהאישה תרד ברמת החיים, רק מפני שהבעל החליט לעזוב את הבית או לתבוע תביעה רכושית?

הטענה של הבעל שיש לקזז ממזונות האישה את אשר היא מקבלת מפירות הרכוש, אינה טענה בנדו"ד. פירות נכסי הרכוש לא היוו חלק ממקור תקציב המשפחה, לפחות לא היה בהם צורך, כשהתקציב מבוסס על פחות מ-15% משכרו של הבעל. אין ספק שגם אם נעשה שימוש כזה או אחר מפירות הרכוש, מפדיון ני"ע או משכ"ד כחלק ממקורות התקציב, היה זה בבחינת "אפוכי מטרתא", דהיינו הכסף האחר הושקע במקומות אחרים. וגם לא הייתה הפרדה בין פירות נכסי הבעל לפירות נכסי האישה. הכול נכנס לריווחי המשפחה, ונעשה בו שימוש ככלל כספי וריווחי הבעל.

התנהלות הצדדים והסכמתם להעברת סכום של 75,000 ש"ח מהבעל לאישה, בסמוך לתקופת הפירוד, לימד אותנו שכלל הנראה תקציב המשפחה עמד על סכום זה. אם האישה תכלול היום את חייה מסכום פחות מהנ"ל, יהיה זה בניגוד לדין של "עשיר לפי עשרו", והורדה ברמת החיים ללא כל הצדקה.

אנו מבינים שהדרך חזרה כנראה נחסמה, תהיה הסיבה אשר תהיה. הבהרנו בדיון שצריך למצוא הסדר ביניים ששני הצדדים יוכלו לחיות אתו עד לחלוקת הרכוש בפועל.

לכן לאחר שעיינו בכתב התביעה ובתגובה, הגענו למסקנה שעל הבעל לשלם עבור מזונות אשתו סכום של 75,000 ש"ח לחודש, וזאת החל מחודש דצמבר 2022, ועד להחלטה אחרת של ביה"ד.

סכום המזונות יהיה צמוד למדד המחירים לצרכן, ויעודכן אחת לששה חודשים.

מתוך ראייה רחבה של התיק, מתוך הסכום של 75,000 ש"ח שישלם הבעל למזונות אשתו, החל מחודש אפריל 2023, סכום של 25,000 ש"ח ינוכה מחלקה של האישה ברכוש הצדדים,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בזמן החלוקה הסופית של הרכוש. (ברצוננו ליצור מדרגה רצופה של שנה אחת, החל מאפריל 2022, מועד חלות פסה"ד מיום 28.6.22, ועד לשלהי מרץ 2023, וכאמור).

כבר הבענו את תחושתנו, שהליך הרכוש שבין הצדדים, עשוי להמשך זמן רב. לא השתכנענו שנעשה צעד של ממש לקידום ההליך לקראת סיומו, ו"אבן הנגף" הידועה, לכשעצמה עשויה להמשך זמן רב ביותר.

לכן הצעתינו לצדדים, להתגרש כדמו"י, וכי עד לסיום חלוקת הרכוש, ימשך ההסדר הנ"ל, כאשר הבעל משלם למזונות האישה סכום של 75,000 ש"ח, ששליש מתוכם (החל מחודש אפריל 2023) ינוכה מחלקה של האישה ברכוש המשותף. מביעים את תקוותינו ששני הצדדים יסכימו להסדר זה.

לאור האמור לעיל:

- א. הבעל ישלם לידי האישה עבור מזונותיה סכום של 75,000 ש"ח לחודש, וזאת החל מחודש דצמבר 2022, ועד להחלטה אחרת של ביה"ד. סכום זה ישולם בתחילת כל חודש, ולא יאוחר מה – 10 לחודש הלוועזי.
- ב. סכום זה צמוד למדד, ויעודכן אחת לשנה חדשים.
- ג. החל מחודש אפריל 2023, מתוך סכום של 75,000 ש"ח שישלם הבעל לאישה, 25,000 ש"ח ינוכו מחלקה ברכוש בעת החלוקה הסופית.
- ד. ביה"ד מציע לצדדים להגיע להסכמה בהתאם למתווה הנ"ל, להתגרש כדמו"י, כאשר המזונות יהיו בהתאם לנ"ל עד לחלוקה סופית של הרכוש.

ניתן לפרסם לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום ה' בטבת התשפ"ג (29/12/2022).

הרב בן ציון הכהן רבין

הרב משה בצרי

הרב צבי בן יעקב – אב"ד

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה